

เสด็จ พระ แด สรง สนาบ ที่ นิเวศน์ สนาบ
 แห่ง คน ถ้า เป็น พระ องค์ เจ้าต่างกรม ใน พระ
 บรม มหา ราช วัง ฤๅ ข้าราชการ ผู้ใหญ่
 ยาง คน ก็ เสด็จ พระ ราช คำ เนิบ พระ
 ราชทาน น้ำ พระ พศุ มนต์ แด พระ สุวรรณ
 บัตร ถึง ที่ วัง แด ที่ บ้าน เพื่อให้ เป็น เลือ่วติ
 ยศ ชึ่ง ขึ้น ถ้า ไม่ ได้ เสด็จ พระ ราช ทู เนิบ
 พึ่ง ได้ เข้า มา รับ สุพรรณ บัตร แด ทิรัญ บัตร
 ใน พระ บรม มหา ราช วัง การ ชึ่ง ใ้ ประ พ ทิ
 เป็น ประเพณี มา แด ก่อน นั้น ก็ ด้ ้วย ทรง พระ
 มหา กรุณา เพือ จะ ใ้ เป็น สวัสดิ กิ มงคล
 แด เป็น เกียรติ ยศ อัน ยิ่ง ใหญ่ ตาม กติ
 สมัย ชึ่ง เป็น ที่ นิยม อยู่ นี้ แด การ ชึ่ง ผู้
 ที่ ใ้ รับ สุ นัน ทร ยศ โดย ธรรมเนียม ที่ มี พิธี
 แยก ย้าย กัน อยู่ ถึง นั้น ย่อม เป็น ความ
 ลำบาก ที่ จะ ต้อง ใ้ การ ทิ้ง ปล่อย โดย ก่า
 ลัง คน ใ้ ทิ้ง ใ้ เป็น เหตุ ชึ่ง จะ ต้อง ใ้ ำ ย
 ทน ทรมาน เช่น อัน มาก หาก ภา ผู้ ชึ่ง มี ความ
 วุฒิ แด มี บ้าน เนิบ ยาน ญ สม ควร ที่ จะ ใ้
 พระ ราชทาน อี ด้ ้วย ยศ แด ข้าราชการ อยู่ ยัง มี
 อาจ จะ ใ้ การ มงคล ใ้ สม ควร แด เกื้อ ะ ด้ ้วย ได้
 ก็ ต้อง ระวัง ใ้ ไม่ ใ้ รับ บรรดา ศักดิ์ ชึ่ง สม
 ควร นั้น จึง ทรง พระ ราช ทู เริศ ว่า การ
 ชึ่ง ทิ้ง ตำแหน่ง ยศ บรรดา ศักดิ์ ใหญ่ ใน ที่
 วัง ที่ บ้าน ต่าง ๆ นั้น เป็น การ ลำบาก แด
 พระ บรม วงษา นวงษ์ แด ข้าราชการ ชึ่ง จะ
 ใ้ รับ อี ด้ ้วย ยศ สืบ ใ้ ภาย ด้ าว หาก สม ทว ใ้
 ภาด สมัย ใน เวลา นี้ นี้

อนึ่ง ใน พระ บรม มหา ราช วัง ก็ ย่อม เป็น ที่
 อุดม ถดถาน ใหญ่ ยิ่ง กว่า วัง เจ้ แด บ้าน ขน
 นาง สม ควร จะ เป็น ที่ ตั้ง ยศ บรรดา ศักดิ์
 ใหญ่ ใ้ เป็น สวัสดิ กิ มงคล แด เป็น การ
 สดวก ก็ แด ผู้ ที่ จะ ใ้ รับ พระ ราชทาน
 ยศ บรรดา ศักดิ์
 อนึ่ง ใน เวลา นี้ เป็น มหา มงคล สมัย ชึ่ง
 ทรง ำ พ็ญ พระ ราช กุศล สม โภช พระ
 ราช ลัญ จกร ใน มหิ มิ มวาร แด มล พระ บรม
 ราช ภา เเศก เป็น พระ ราช พิธี สำคัญ อัน ชึ่ง
 สม ควร ที่ จะ เริ่ม ราช ประเพณี พระ ราชทาน
 เกียรติ ยศ พระ บรม วงษา นวงษ์ แด ข่า
 ราชการ ผู้ ใหญ่ ใน พระ บรม มหา ราช วัง เป็น
 ครั้ง แรก ใ้ เป็น แขนบ อย่าง สืบ ใ้
 จึง มี พระ บรม ราช โองการ ใ้ ประ เกล้า ใ้ การ ส
 ลัง ว่า แด นี้ สืบ ใ้ การ ชึ่ง จะ พระ ราชทาน
 สุพรรณ บัตร แด ทิรัญ บัตร พระ บรม วงษา นวงษ์
 แด ข่า ราชการ ผู้ ใหญ่ จะ พระ ราชทาน ใน
 พระ บรม มหา ราช วัง โดย พระ ราชทาน น้ำ
 พระ มหา ลัง ชึ่ง เป็น ต้น แด เครื่อง ยศ ทิ้ง ปล่อย
 ตาม สุ นัน ทร ศักดิ์ เว้น ใ้ แด ถ้า ทรง พระ
 ราช คำ เริศ เห็น สม ควร ที่ จะ พระ ราชทาน
 พระ สุวรรณ บัตร ใ้ ด้ ้วย อาการ อย่าง อัน จึง จะ
 ทรง พระ กรุณา ใ้ ประ เกล้า ใ้ ใ้ ใ้ การ พิธี
 นี้ เป็น การ พิเศษ ตาม พระ ราช ประ สงค์ ใ้
 ประเพณี ที่ จะ ตั้ง ต้น แด วัน นี้ เป็น ธรรมเนียม
 ที่ จะ ประ พฤติ สืบ ใ้ ภาย ด้ าว
 ใ้ ด้ ้วย พระ บรม ราช โองการ ชึ่ง ใ้ ประ เกล้า ใ้
 คำ เริศ สั้ง ทั้ง พระ ราช ประเพณี ใหม่ ชึ่ง นี้

จึงทรงพระราชดำริห์เลือกสรร พระบรมวงษานุวงษ์ แล ข้าราชการ ซึ่งสมควรจะได้รับพระสุวรรณบัตร สวรรณบัตร แล ตรีวิญบัตร เป็นฤกษ์ เริ่มขึ้นแห่งราชประเพณีที่เปลี่ยนแปลงใหม่ เพื่อให้เป็นพระเกียรติยศ แล เป็นเกียรติยศ แก่ พระบรมวงษานุวงษ์ แล ข้าราชการ ในพระราชพิธีมหามงคลสมัยขึ้นนี้

ทรงพระราชดำริห์ว่า พระเจ้าน้อยยาเธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนาอนุวงษ์ ได้ทรงรับราชการ ในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภ แล ได้เป็นราชองครักษ์ แล เป็นผู้บังคับการ กรมทหารรักษาพระองค์ ได้ทรงรับ คัมภีร์ชาพลทหาร แล รักษาราชการในตำแหน่งโดยเรียบร้อย ภายหลังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จออกไปเป็นอรรคราชทูตวิเศษ ประจำอยู่ ณ กรุงปารีส ก็ได้ทรงรักษาราชการในหน้าที่โดยพระอุสาหะวิริยะภาพเป็นอันมาก ครั้นเมื่อเสด็จกลับมากรุงเทพฯ แล้ว ได้ทรงรับตำแหน่ง ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครเข่า อันนับว่าเป็นหน้าที่สำคัญอันหนึ่ง ซึ่งจะได้จัดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ให้ราชการทั้งปวง เป็นไปตามสมควรแก่เวลา บ้างรืองอาณาประชาราษฎร์ ให้อยู่เย็นเป็นสุข ทรงประกอบด้วยพระสติปัญญาสามารถในราชกิจน้อยใหญ่ เจริญไวยวุฒิ ประกอบด้วยความจงรักภักดี ก่อให้เกิดผลของอภีพระบาทเป็นอันมาก สมควรที่จะได้เลื่อนพระเกียรติยศ ขึ้นเป็นพระองค์เจ้า ท้าว กรม

รับราชการ ผดุงพระเดชพระคุณ ท่างพระเนตร พระกรรณ พระองค์หนึ่งได้

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้สถาปนาพระเจ้าน้อยยาเธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนาอนุวงษ์ ขึ้นเป็นพระองค์เจ้าท้าว กรม มีพระนามตามจารึก ในพระสุพรรณบัตรว่า พระเจ้าน้อยยาเธอ กรมหมื่นมรุพงษ์ศิริพัฒน์ มลิกนาม ทรงศักดินา ๑๕๐๐๐ ตามพระราชกำหนด อย่างพระองค์เจ้าท้าว กรม ในพระบรมมหาราชวัง ทรงเจริญชนมายุ พรรณ สุขะ พระละปฏิภาณ คุณสารสมบัติ สรรพศิริสวัสดิพิพัฒน์ มงคล สุนทรศฤงคาร อเนกสาร สมบูรณ์ อุดมเกียรติยศ เกชา นุภาพทุกประการ

ได้ทรงตั้ง เจ้ากรม เป็น หมื่น มรุพงษ์ศิริพัฒน์ ถือศักดินา ๖๐๐ ปลัดกรม เป็น หมื่น กำจัตติยกร ถือศักดินา ๔๐๐ สมุหบัญชี เป็น หมื่น อมร พล ประมาณ ถือศักดินา ๓๐๐

อนึ่ง ทรงพระราชดำริห์ว่า พระเจ้าน้อยยาเธอ พระองค์เจ้าไชยนิคมมงคล ได้ทรงรับราชการ ผดุงพระเดชพระคุณ ในที่ราชองครักษ์ แล ในกรมราชเลขาณูการ แต่เดิมมา ภายหลังได้ทรงรับตำแหน่งที่สองรองเสนาบดี แล แทนเสนาบดี กระทรวงวัง ได้ทรงพระปฏิบัติ แล บังคับ ราชการ ทั้งปวงในหน้าที่ โดยพระไทย เอื้อเฟื้อเต็มไปด้วยพระอุสาหะวิริยะภาพ ราชการ ทั้งปวง ในหน้าที่นั้น

ก็เรียบร้อยเจริญงามยิ่งกว่าแต่ก่อน ทรง
 พระปรีชาสามารถ ในราชกิจน้อยใหญ่ ทั้งภายใน
 ในพระบรมมหาราชวัง แลภายนอก ทรงชำนาญ
 ในวิชาอาถรรพ์ อักษรศาสตร์ แลวิชาช่าง ช่างจะ
 ให้การต่างๆ สำเร็จได้โดยดี มีพระสติปัญญา
 มั่นคง ดำรงอยู่ในความสัตย์สุจริต มิได้คิด
 เห็นแก่ความต่ำช้า ก็ยังอยู่ประจำ คร่ำคราก
 ในที่ใกล้ ทั้งเวลาที่เสด็จพระราชดำเนิน
 ผนวชเมื่อใดๆ แลในกรุงเทพาเป็นเมืองนี้
 ทรงสถิตย์อยู่ ในความกระตัญญู กระตะเทะเที
 จงรักภักดี ต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท นับ
 ว่าเป็นบรมราชบุพการ ไกลของพระเกษ
 พระคุณในที่ใกล้พระองค์ ในเวลาซึ่งไม่
 ทรงสำราญพระราชอิริยาบถ แลเวลาซึ่ง
 ทรงสบาย มิได้มีความเขินอาย ย่อหยอ
 เป็นที่สนิทชิดชอบ พระราชอัชฌาไศรย
 แลไว้วางพระราชหฤทัย เป็นอันมาก ยัก
 นี้ก็ทรงพระเจริญโดย กอปรไปด้วยพระอัช
 ฌาไศรย โดยอ้อมอวรี เป็นที่นิยมยินดี แห่ง
 พระบรมวงษา นวงษ์แต่ ข้า วรชกวร ซึ่งมีหน้า
 ที่ราชกิจ อันประเสริฐ แก่กัน เป็นอันมาก
 สมควรเลื่อน พระเกียรติยศขึ้นเป็นพระองค์เจ้า
 ต่างกรม รัชมหาราชมณฑลของพระเกษพระคุณ
 ทางพระเนตร พระกรรณ พระองค์หนึ่งใกล้
 จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่ง ให้
 สถาปนา พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้า
 ไชยนิคมมงคล ขึ้นเป็นพระองค์เจ้าต่างกรม
 มีพระนามตามจารึก ในพระสุพรรณบัฏว่า
 พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นมศิคราชหฤ
 ทัย มุสิกนาม ทรงศักดินา ๑๕๐๐๐

ตามพระราชกำหนด อย่างพระองค์เจ้าต่าง
 กรม ในพระบรมมหาราชวัง จงทรงเจริญพระ
 ชนมายุ พรรณ ศุขะ พละ ปฏิภาณ คุณ
 สार สมบัติ สรรพศิริสวัสดิทิพพัฒน์มงคล
 สุนทรศุภผล อนสาร สมบูรณ์ อุดมเกียรติ
 ยศ เกษณาทุกประการ
 ให้ทรงตั้ง เจ้ากรม เป็นหมื่นมศิคราช
 หฤทัย ถือศักดินา ๖๐๐
 ยศกรม เป็นหมื่นภูวไนยนิคมภักดี
 ถือศักดินา ๕๐๐
 สมุหบัญชี เป็นหมื่นทวีพยุหพระ
 ถือศักดินา ๓๐๐
 อนึ่ง ทรงพระราชดำริเห็นว่า พระวรวงษ์
 เสด็จพระองค์เจ้าเขม วัธวงษ์ เป็นพระโอรส
 ผู้ใหญ่ ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้า
 ฟ้ามหามาลา กรมสมเด็จพระบำราบปรปักษ์
 มหิศวรศักดิ์สุนทรวิวงษ์ บรมพวงษ์ บริพัตร
 วิวัฒน์นโยโสภณ สรรพศิลป์ ปาถม อุดมกิจ
 พิเศษเสวยประสิทธิ์ยศกรมสาร ไคร
 กระถานวาทภาพปฏิภาณ สฤษดิ์ สรรพ
 ศุภการ สกลรชฎา อธิการวิชาวยไฟ
 สมบูรณ์คุณสาร สุจริตวิทยาภิรมย์ ราช
 พงษา นกรม मुख ประกิจูา สกลนราภิ
 มานิต นริศราธิบดีนทร ประมิตบรมหาราชวโร
 ประการ ปรีชาญาณยุติ ขรรมาชวาชยา
 ไครย ศิริรัตนไตรย์ สรณะคุณารักษ์ บรม
 อรรคมหาบุรุษบริทัน สุขุมถกกระษัตริย์
 วิสุทธิชาติ ขรรมิตนารถพิภพ ทั้งแต่ได้
 ทรงรับตำแหน่ง เป็นพระวรวงษ์เธอ พระองค์
 เจ้ามา ก็ได้ทรงพระอุสาห์ รัชมหาราช ในหน้า

ที่ต่าง ๆ มากขึ้น กว่าแต่ก่อนโดยลำดับ คือใน
ทรงบังคับกรมช่าง ๑๐ หมู่ กรม พระคชบาล
แต่เป็นผู้ช่วยราชการในกระทรวงวัง ทั้งเป็น
ผู้บัญชาการกรมทหารเรือ ยังมีราชการ
พิเศษต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่างแลในทางราช
ประเพณี มีความสามารถอาจจะให้พระ
ราชประสงค์ทั้งปวง สำเร็จได้ ทั้งพระราช
หฤทัย ทรงสามารถรอบรู้ในราชการน้อย
ใหญ่ ดำรงอยู่ในความสวามีภักดี สติ
ประกอบด้วย ความอดทนวิริยภาพ รับ
ราชการฉลองพระเดชพระคุณตลอดไป ใน
ราชการแผ่นดินโดยหน้าที่ แลราชการใน
พระองค์ ตลอดถึงในพระราชวัง วิไล
เลือกเว้น น้อยว่าเป็นผู้มีคุณวุฒิ เกิน
ตำแหน่งพระบรมวงษ์เธอ พระองค์เจ้าไม่มี
กรม อันหนึ่งก็เป็นพระโอรส สมเด็จพระเจ้า
บรมวงษ์เธอ เจ้าฟ้า ซึ่งไว้ดำรงทรงรับ
ราชการในตำแหน่งใหญ่ มีพระเกียรติยศ
ยิ่งกว่าพระบรมวงษ์เธอทั้งปวง ควรที่
จะทรงยกย่องพระเกียรติยศขึ้นไว้ ใน
ตำแหน่งที่ พระองค์เจ้าดำรงกรม ให้เป็น
การพิเศษ สมควรแก่คุณวุฒิในหน้าที่
ราชการ แลจะได้เป็นศิษย์ของพระองค์ใน
สมเด็จพระเจ้าบรมวงษ์เธอ ซึ่งได้ทรงมี
ความชอบต่อแผ่นดินเป็นอันมาก เป็นที่
เชิดชูพระเกียรติยศสืบไป

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่ง ให้
สถาปนาพระบรมวงษ์เธอ พระองค์เจ้าชว
รวิศวรรษ ซึ่งเป็นพระองค์เจ้าต่างกรม
มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า
พระบรมวงษ์เธอ กรมหมื่นปราบปรบักษ

มสีกนาม ทรงศักดินา ๑๑๐๐ ตามพระราช
กำหนด อย่างพระบรมวงษ์เธอ พระองค์เจ้า
ต่างกรม จงเจริญพระชนมายุ พรรณ สุข
พระดี ปฏิภาณ คุณสาร สมบัติ สรรพศิริ
สวัสดิ์ที่พิพัฒน์มรดกทุกประการ

ให้ทรงตั้งเจ้ากรม เป็นหมื่นปราบ
ปรบักษ ถือศักดินา ๕๐๐
ปลัดกรม เป็นพันพิทักษ์พลพยุห
ถือศักดินา ๓๐๐
สมุหขานูชี เป็นพันบรรลืออักษรศาสตร
ถือศักดินา ๒๐๐

ให้ผู้ที่ไว้รับตำแหน่ง เจ้ากรม ปลัดกรม
สมุหขานูชีทั้งนี้ ทำราชการในหลวง
แลในกรม ตามอย่างธรรมเนียม เจ้ากรม
ปลัดกรม สมุหขานูชี ในพระองค์เจ้า
ต่างกรมทั้งปวงสืบไป ขอให้มีสุขสวัสดิ์
เจริญเทอญ

อนึ่ง ทรงพระราชดำริที่ว่า หม่อมเจ้า
ชาว ในพระเจ้าบรมวงษ์เธอ กรมพระ
เทเวศร์ วิจิตรนทร์ สूरบดินทร์ เทวราชวิลาส
ข้าราชการ บรมวงษ์สรรพเชษฐวิเศษศักดิ์ อเนก
ธัญลักษณ์บุญ วรฤทธิ มหิศวรพงษ์พิพัฒน์
สุพรรณรัตน์ จิตรราสังการ โภศน สิวินิต ประ
ชาคณาตถกถณ์ วรเกียรติคุณวิมลศักดิ์คา
อกลยเตชานุภาพบพิตร ในรัชกาลที่ ๔
ให้รับราชการ ในตำแหน่ง ตรีตาการ
ศาสตราจักษุ แต่เป็นผู้ทูลฉลองราชการ
ในศาล แทนพระเจ้าบรมวงษ์เธอพระองค์
นี้ ก็ในรัชกาลปัจจุบันนี้ ได้เป็นผู้
กำกับศาลมรดก แต่เป็นตรีตาการศาส
ตรา ภายหลังได้เป็นผู้ช่วยอธิบดี แต่

เป็นผู้แทน อธิบดี ในศาลฎีกานั้น แล้ว
 ได้ รับราชการ เป็นข้าหลวงออกไปชำระ
 ความผู้ร้าย แล ความต่าง ประเทศ ณ เมือง
 จันทบุรี สำเร็จ ได้ จึง พระบรมราช ประสงค์
 แล้ว ได้ รับตำแหน่ง เป็นผู้ชำระ ความใน
 กระทรวงนครบาล ภายหลังทรง พระกรุณา
 โปรดเกล้า ให้เป็น อธิบดี ผู้พิพากษา
 ศาลอุทธรณ์ ได้ทรงบังคับบัญชาการในตำแหน่ง
 โดยความอดุสาหวิริยสุจริตสัมภวิภาพ
 สามารถอาชญา ใน การที่จะพิจารณา
 พิพากษา อรรถคดี ทั้งปวง ชำนิ ชำนาญ
 ใน พระราชกำหนดกฎหมาย มีวิริยบายน
 แคล้วคล่องดั่งแท้ ในราชนิยมแลราช
 ประเพณี แล มีความสวามิภักดิ์ต่อใต้ฝ่า
 ลออง องค์พระบาท สมควรที่จะไต่รับ อิศริย
 ยศฐานันดรศักดิ์ เป็นพระวรวงษเธอพระ
 องค์เจ้า ให้เป็นพระเกียรติยศ แก่พระเจ้า
 บรมวงษเธอ กรมพระเทเวศร์วัชรินทร์
 พระองค์หนึ่งได้

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัสสั่ง ให้
 สถาปนาหม่อมเจ้าขาว ขึ้นเป็น พระองค์เจ้า
 ให้มีคำนำหน้าพระนาม ตามจากุภพระ
 สพรหมบัตรว่า พระวรวงษเธอ พระองค์เจ้า
 วชิรวงษ กชนาม ทรงศักดินา ๓๐๐๐ ตาม
 พระราชกำหนด อย่างพระวรวงษเธอพระ
 องค์เจ้านั้น จงเจริญพระชนมายุ พรรณ
 ศุขะ พละ ปฏิภาณ คุณสาร สมบัติ สรรพศิริ
 สวัสดิ์ พิพัฒน์ มงคล ทุกประการ

อนึ่ง ทรงพระราชดำริที่ว่า หม่อมเจ้า
 นิลวรรณ ในพระเจ้าราชวรวงษเธอ กรม
 หมื่นเอกฤษณ์สถิต ในรัชกาลที่ ๔
 ได้ช่วยราชการ ในพระเจ้าราชวรวงษเธอ

พระองค์นั้น ทรงบังคับบัญชาการ ในกรม
 ช่างศิลาแลกรมแสง ครั้นในรัชกาล
 บัณฑิตนี้ ได้รับราชการ ใน การช่างแลการ
 จรต่าง ๆ แลได้เป็นผู้กำกับช่างแต่งพระ
 บรมรูป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้ง
 สี่รัชกาลในเวลาเมื่อหล่อแล้วนั้น ได้ทรง
 รับราชการทั้งปวง โดยความเรียบร้อย
 สมบูรณ์ เป็นที่ทอ้งพระราชหฤทัยเป็น
 นิมา ทั้งทรงมีวิริยปริชา รบรู้ในราชกิจ
 น้อยใหญ่ แลทรงเจริญไวยวุฒิสามารถ
 สมควรที่จะไต่รับ อิศริยยศฐานันดรศักดิ์
 เป็นพระวรวงษเธอพระองค์เจ้า ให้เป็น
 พระเกียรติยศ แก่พระเจ้าราชวรวงษเธอ
 กรมหมื่นเอกฤษณ์สถิต พระองค์หนึ่งได้

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัสสั่ง
 ให้สถาปนาหม่อมเจ้านิลวรรณ ขึ้นเป็น พระ
 องค์เจ้า ให้มีคำนำหน้าพระนามตาม จากุภ
 พระสพรหมบัตรว่า พระวรวงษเธอ พระ
 องค์เจ้านิลวรรณ นาคนาม ทรงศักดิ
 นา ๓๐๐๐ ตาม พระราชกำหนดอย่างพระ
 วรวงษเธอ พระองค์เจ้านั้น จงเจริญพระชน
 มายุ พรรณ ศุขะ พละ ปฏิภาณ คุณสาร สมบัติ
 สรรพศิริ สวัสดิ์ พิพัฒน์ มงคลทุกประการ

อนึ่ง ทรงพระราชดำริที่ว่า หม่อมเจ้า
 บงกช ในพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหมื่นมหิศว
 ร์วิลาส เป็นพระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีพระชนมายุ
 มาก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า
 อยู่หัว ทรงพระเมตตา ยกย่องยิ่งกว่าพระ
 ราชนัดดาทั้งปวง ในเวลานั้น ด้วยพระราช
 ทานพานทอง เป็นเกียรติยศ เป็นหม่อมเจ้า
 องค์แรกซึ่งได้พระราชทานพานทอง แล

ทรง พระปรารภ ะ พระราชทาน ฐานันดร
ยศ แต่ยังคงได้ ทรงตั้ง แต่ง อย่างใดไม่
มีที่นี้ ทรง พระราชดำริที่ ว่า มีพระ ชนม ภาย
เจริญ วย เป็น ผู้ใหญ่ สมควร ที่ จะ ยก ย่อง
ไว้ใน ที่ พระ วรวงษ์ เธอ พระ องค์เจ้า ให้เป็น
พระ เกียรติยศ แก่ พระ เจ้า พญา เธอ กรม หมื่น
มหิศวร ศิว วิลาศ

จึง มีพระบรมราชโองการ ดำรัส สั่ง ให้
สถาปนา หม่อม เจ้า ยงกษ ขึ้นเป็น พระ องค์เจ้า
ให้ มี คำ นำ นำนาม ตาม จาถูก ใน พระ
สุพรรณบัฏ ว่า พระ วรวงษ์ เธอ พระ
องค์เจ้า ยงกษ มุสลิณนาม ทรง ศักดินา ๓๐๐๐
ตาม พระ ราชกำหนด อย่างพระ วรวงษ์ เธอ
พระ องค์เจ้า นั้น จงเจริญ พระ ชนม ภาย
ศุขะ พระ ละ ปฏิกษณ คุณ สาร สมบัติ สรรพ ศิริ
สวัสดิ์ พิพัฒน์ มง คล ทก ประการ

อนึ่ง ทรง พระราชดำริที่ ว่า เจ้า พระยา
พลเทพ สรรพ พลเสพเสนาบดี ศรี วิไชย
มโหฬารวัย อเนกานันต์ ชาญอาหา
พิการณ ภูมิพิทักษ์ นพรัตน์ มร ช่าง มติสร
สมุหเสฐ เกษ ทรานธิปัตย์ อภัย พิริย
ปรากรมพาศ สมุหพระ กระลาโหม ใต้ รัย
ราชการ ตลอด พระ เกษ พระ คุณ มา โดย
ความ อุตสาห แล ของ อาร สามารถ ใน ราชกิจ
ทั้งปวง สำเร็จ ไป เป็น หลาย ประการ โดย
พิสการ กิจ ซื่อ ความ ที่ ได้ ประ กาศ เมื่อ ทรง
พระ กรุณา โปรดเกล้าฯ ตั้ง เป็น ที่ เกษ ทราน
ธิปัตย์ แล้ว นั้น จำเดิม แต่ นั้น มา เจ้า พระ ยา
พลเทพ ใต้ อำ นวย ราช การ ใน กรม นา ได้
เป็น ไป โดย สวัสดิ์ ภาพ เรียบ ร้อย ภาย หลั
ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ ดำรง ใน
ตำแหน่ง สมุหพระ กระลาโหม ก็ได้ รัย ราช

การ ใน นำ ที่ อันนี้ โดย ความ อุตสาห ครั้น มี
ราชการ ที่ จะ ต้อง ขึ้น ไป จัก ที่ เมือง นคร
เชียงใหม่ ก็ได้ ขึ้น ไป สมอง พระ เกษ พระ คุณ
อีก คราว หนึ่ง แล้ว ถัด ลง มา รัย ราช การ
ใน นำ ที่ สมุหพระ กระลาโหม ตาม เดิม แม้
มีที่นี้ มี ชนม ภาย มาก อยู่ แล้ว ก็ ยัง มี อธิยา
ไศรย ของ อาร ซื่อ ทรง จง รัก รัก กิจ ต่อ ให้ ผู้
ตลอด ขลุ้ พระ บาท เป็น อัน มาก สมควร ที่ จะ
ดำรง ตำแหน่ง อรรคมหาเสนาธิปัตย์ ผู้ มี
พฤทธิ ภาพ ให้ เป็น ที่ เคารพ นับถือ เป็น ประ
ธาน แก่ ข้า ราชการ ทั้ง ปวง ผู้ หนึ่ง ได้

จึง มี พระบรมราชโองการ ดำรัส สั่ง ให้ สถา
ปนา เจ้า พระ ยา พลเทพ ขึ้นเป็น อรรคมหา
เสนาธิปัตย์ ให้ มี ราชทินนาม ตาม จาถูก
ใน สุพรรณบัฏ ว่า เจ้า พระ ยา รัตนานธิเบศร์
พิเศษ สาธุคุณ มนุญผล ทศกคุณ กิริยา ภีรติ
ศึกษา พิพรรคมอรรตวาที ศรีวิทัน ไตรย
สรณารักษ์ อุดม ศักดิ์ สิทธิวิสารทะสมบุรณ์
อภิลช เมตยา ชวาชยา ไศรย วุฒิไวยวรวง
เกียรติ พิศาล ราชกิจ โยปการ จีระ ปรากฏ
ศิริยศ เก โขไชย อุดกฤษฐ อรรค วริศร มหา
เสนาธิปัตย์ อภัย พิริย ปรากรมพาศ ศชนาม
ดำรง ศักดินา ๑๐๐๐๐ จงเจริญ ฤกษ์ ชนม ภาย
พรณศุขศิริ สวัสดิ์ พิพัฒน์ มง คล วิบุลย อริคุณ
ชน สาร สมบัติ ยริวาร สมบูรณ์ ทก ประการ

อนึ่ง ทรง พระราชดำริที่ ว่า เจ้า พระ ยา
ภาสกรวงษ์ วร ราชานันท์ นฤปรัตน์ สุปรี
ในรัชกาล ที่ ๔ ได้ เป็น ผู้ เชิญ รัย สั่ง ไป
ต่าง ประเทศ ครั้น ใน รัชกาล นี้ ยี่สิบ นี้ ก็ได้
รัย ราชการ ใน ตำแหน่ง ที่ ราช เลขา นการ แล
จางวาง มหาคเล็ก ทั้ง ได้ เป็น ผู้ ยิง คช การ
กรม ทหาร มหาคเล็ก ด้วย ต่อ มา ได้ เป็น

ราชทูตพิเศษ ออกไป ประเทศยุโรป ด้วย ราชการ
สำคัญใน ครั้ง นั้น ก็ เป็น การ สำเร็จ ตลอด
ตาม พระบรมราชประสงค์ ทั้ง ได้ เป็น เอก
อรรค ราชทูต ไป ยัง ราชสำนัก ต่าง ๆ ใน
ประเทศยุโรป อันเป็น ขวรมเนียม ที่ กรุงสยาม
ได้ ครั้ง ราชทูตประจำเป็น ครั้ง แรก แลได้ เป็น
อรรค ราชทูต ออกไป เจริญ ทาง พระราชไม
ตรี ณ ประเทศ ยี่สิบ แลได้ เป็น อธิบดี กรม
ศาล การ แลได้ รับ ตำแหน่ง ปลัด ขาญซี
กลาง ใน กรม พระคลังมหาสมบัติ ภายหลัง
ได้ เป็น ผู้แทน เสนาบดี ว่า การ ต่าง ประเทศ
คราวหนึ่ง แลได้ รับ ตำแหน่ง ที่ เกษตรา
ธิการ จนถึง ใน บัดนี้ ก็ ได้ ดำรง ใน ที่ เสนา
บดี กระทรวง ขวรม การ ได้ รับ ราชการ โดย
สมควร แก่ นาม ที่ มี ฉันทะ วิริยะ อัน แรงกล้า
รับ ราชการ เป็น ที่ สนิท ซิต ชอบ พระราชอัชชา
ไศรย มา ช้านาน แล กอบ ไป ด้วย สุนทรอัชชา
ไศรย แล สวา มิกภักดิ์ ซื่อตรง จง รัก ภักดิ์ ต่อ
ใต้ ฝ่า ลออง ขลุ้ พระบาท เปน อัน มาก สมควร
ที่ จะ ดำรง ใน ตำแหน่ง ขวรม ศักดิ์ ใหญ่
รับ ราชการ ฉลอง พระเศษ พระคุณ ต่าง พระ
เนตร พระกรรณ ผู้หนึ่ง ได้ ครั้น ใน พระราช
พิธี มหา มงคล การ ไสภันท์ สมเด็จ พระบรม
โอรสาธิราช เจ้าฟ้า มหา วชิราวุธ สยาม
มงกุฎ ราช กุมาร เมื่อ รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๑
ได้ ทรง พระกรุณา โปรด ให้ กระทรวง มุข
ขรร ออก หมาย ประกาศ ให้ เวียก นาม เปน เจ้า
พระยามา แต่ ครั้ง นั้น แต่ ยัง ไม่มี โอกาส
ที่ จะ พระราชทาน สุวรรณ บัทร ตาม ประเพณี
บัดนี้ เปน มงคล สมัย สมควร จึง มี พระบรม
ราชโองการ โปรดเกล้า ฯ พระราชทาน ทินนาม

ตาม จาก ใน สุวรรณ บัทร นั้น ว่า เจ้าพระยา
ภาสกรวงษ์ มหาประยูรพงษ์ ขั้ ฉิมก ใน
นา นาสมัยสมันตโกศล สดกราชกิตโย ประ
การ อเนกคุณสารสุนทรประวัติ นฤปรัตนราช
สุปรีย์ เสนาบดี อุดมศักดิ์ อรรคปรมามาตย์
ชาติอาชวาชา ไศรย ศิริวัจน ไศรย สวรรณา
ภักย์พิริย ปรากรม พากุ มุสิกนาม กำวง
ศักดิ์นา ๑๐๐๐๐ จง เจริญ ทักษณ นาย
พระพรณ ศุขศิริ สวัสดิ์ พิพัฒน์ มงคล วิบูลยผล
ชนสารสมันต ขวรม สมบูรณ์ ทุก ประการ
อนึ่ง ทรง พระราชดำริ ที่ ว่า พระยา นรรัตน
ราชมานิต เปน ผู้เอา พันธุ์ ขั้ หลวง เต็ม สืบ มา
แต่ บิดา อัน ได้ เปน มหาค เล็กคน สนิท ใน
สมเด็จ พระบรม ราชมาตามหัยกา เชอ แล
กรม สมเด็จ พระเทพ ศิริ นธรา มาตย์ สมเด็จ
พระบรม ราชชนนี แต่ น้อย มา จนถึง เปน
ขอเฝ้า แล เปน นาย เหว โดย ลำคัย นัย ว่า
เป้น ที่ สนิท คิด เหนือ มา จน ยก ย่อง เหมือน พระ
ญาติวงษ์ ได้ รับ ราชการ ฉลอง พระเศษ
พระคุณ มา ทั้ง แต่ สามารถ ที่ จะ ทำ การ ได้
โดย ลำคัย มีความ อสาศ แล จง รัก ภักดิ์ ต่อ
ใต้ ฝ่า ลออง ขลุ้ พระบาท ยิ่ง นึก ครั้น เมื่อ ได้
เสด็จ เสด็จ ถว้ย ราชสมันต ก็ ได้ พระราชทาน
ยศ ขวรม ศักดิ์ ทั้ง แต่ หุ้ม แพร โดย ลำคัย มา
จนถึง เปน จางวาง มหาค เล็ก ได้ เปน ผู้ กำกับ
ช่างทอง แล กำกับ กรม พระ สวัสดิ์ แล ได้
เป้น ผู้ จัก การ ตั้ง กอง ทระเวร ลำน้ำ แล ทำ
การ โรง กระสาขน์ สนิท การ มา ช้านาน ภายหลัง
จึง ได้ โปรด เกล้า ฯ ให้ เป้น ผู้ ขัน ธุชา การ
กรม พระ สวัสดิ์ เป็น ผู้ มี หน้า ใจ จง รัก ภักดิ์
ต่อ ใต้ ฝ่า ลออง ขลุ้ พระบาท ได้ รับ ราชการ
ใน นาม ที่ อัน สนิท ส่วน พระองค์ เป้น ที่ ต้อง

พระราช อธิยา ไศรยมา ชำนาญ ครั้น เมื่อได้
 รับ ราชการ ใน ตำแหน่ง ก็มี ความ อส่าห
 วิริย อัน แรง กล้า ใน ราชการ ซึ่ง เป็น หน้า ที่
 ของ คน ให้ สำ เร็จ ไป ได้ ค้ำ ย ก็ แต่ มี ความ
 เจริญ ยิ่ง ช่น กว่า แต่ ก่อน เป็น อัน มาก ทุก ๆ หน้า
 ที่ มี อธิยา ไศรย ช้อ ครอง ค้ำ รง อยู่ ใน
 ความ สรรวิค คิด แต่ ใน การ ซึ่ง จะ ให้ เจริญ
 พระ เกียรติยศ แล พระ บรม เศษานุภาพ เป็น
 ที่ เชิดชู พระ เกียรติยศ ใน หมู่ ชำ หลวง เกิม
 ทั้ง บ่วง บัชนี ก็ มี อายุ เจริญ ไวย แต่ มี ความ
 สามารถ ใน ราช กิจ น้อย ไหญ่ สมควร ที่ จะ ได้ รับ
 อิศริย ยศ บรรดาศักดิ์ สรง ควร แก่ ตำแหน่ง
 ราชการ ซึ่ง ได้ บัง ค้ำ บัญชา ต่าง พระ เนตร
 พระ กรรณ ให้ ปรากฏ เป็น พระ เกียรติยศ สืบ ไป
 จึง มี พระ บรม ราช โองการ ค้ำ รส สั่ง ให้
 สถาปนา พระ ยานรรตน์ ราช มานิต ขึ้น เป็น
 เจ้า พระ ยาน มี สมญา ราชุก ใน ทิรัญ บัทร ว่า เจ้า
 พระ ยานรรตน์ ราช มานิต สุธุม กิจ โภค
 เมตติ กมล มจร พณ วิบูลย ยศ ศก สวัสดิ
 สรรวิคา ภีร์ วัธ ราช วา มา คย์ บรม นารต ชาติ บุค
 สวามิภักดิ์ สนิท วิสิฐ ศรี รัตน ชาติ อภัย พิริย
 ปราบ กรม พาทุ นาค นาม ค้ำ รง ศักดิ์ ธินา ๑๐๐๐๐
 รง เจริญ ทุก ช่น ช่น มาย พรหม ศุข คิริ สวัสดิ
 พิพัฒน์ มงคล อนุสาร สมบัติ บรวิวาร สม บูรณ
 ทุก ประการ เทอญ

เครื่อง ยศ แล เครื่อง ราช อิศริยาภรณ์

ที่ พระ ราช ทาน

พระเจ้า น้อย ยา เธ กรม ทมึน มร พงษ คิริ
 พฒัน แล กรม ทมึน มหิ ศร ราช หฤ ทย์ กับ ทั้ง
 พระ วร วงษ เธ กรม ทมึน ปราช ปรัช กษ ได้ รับ

พระราชทาน เครื่อง ยศ คือ
 ๑ พระ มาลา ยอด เกี้ยว ทองคำ ลง ยาร ราช
 วที ๒ ประ ค้ำ ทอง ๓ นลอง พระ องค์
 เข็ม ชาย ขี้ม เธ ๔ เข็ม ราช ๕ พระ แสง
 ค่าย ขี้ม ฝัก ถม ๖ ฉาก ระ บอด ฉาก ทรง
 ทองคำ ๗ คีบ ทมาก เสวย ทอง คำ ลง ย
 ทราม งกุญ ได้ รับ พระ ราช ทาน แต่ พระ เจ้า น้อย
 ยา เธ กรม ทมึน มหิ ศร ราช หฤ ทย์ เพราะ อีก ๒
 พระ องค์ นั้น ได้ รับ พระ ราช ทาน ไว้ แต่ เกิม แล
 พระ วร วงษ เธ ๓ พระ องค์ ได้ รับ
 พระ ราช ทาน เครื่อง ยศ คือ คีบ ทมาก ไม้ แกร
 หุ้ม ทอง คำ ลง ย ๓ ทราม ตาม แล่น คิน

เจ้า พระ ยาร ัตนาธิเบศร์ ได้ รับ พระ ราช ทาน
 เครื่อง ใน พาน ทอง ปริก ลง ย แล คีบ ทมาก
 ทอง ลง ย ๓ ทราม พระ คช สัต

เจ้า พระ ยง ภาสกร วงษ ได้ รับ พระ ราช
 ทาน ธรรมรงค์ มณฑทบ ประคัย เพ็ชร

เจ้า พระ ยานรรตน์ ราช มานิต ได้ รับ พระ ราช
 ทาน คีบ ทมาก ทอง คำ ลง ย ๓ ทราม งกุญ ๑ ของ
 ยหวั ทอง คำ ๑ ธรรมรงค์ มณฑทบ ประคัย เพ็ชร ๑

มหา จักร กวิ บรม ราช วงษ พระ วร วงษ เธ
 กรม ทมึน ปราช ปรัช กษ พระ สัม พัน วงษ เธ
 กรม ทมึน นฤ ชาติ สม ชมา คย์ ปฐ ม รุ ล ร อ ม เถ
 เจ้า พระ ยาน นรรตน์ ราช มานิต (โต) การ
 ทคิย รุ ล ร อ ม เถ พระ วร วงษ เธ ๓ พระ
 องค์ นั้น เหริย ญ คุม ฎี มาลา เงิน ถ้ำ ไค
 ทอง เขม คิล ปวิ ทยา พระ เจ้า ลก เธ พระ
 องค์ จ้ำ ร พิพัฒน์ ศักดิ์ เหริย ญ จักร พรวร คี มา
 ลา เจ้า พระ ยาร ัตนาธิเบศร์ (พุ่ม) ใน ความ
 ชอบ ที่ รับ ราชการ มา ชำ นาน หลวง ภู เษร์ ขี วิ ชาติ
 (เข้า) ใน ความ ชอบ ที่ รับ ราชการ มา แต่ เกิม